

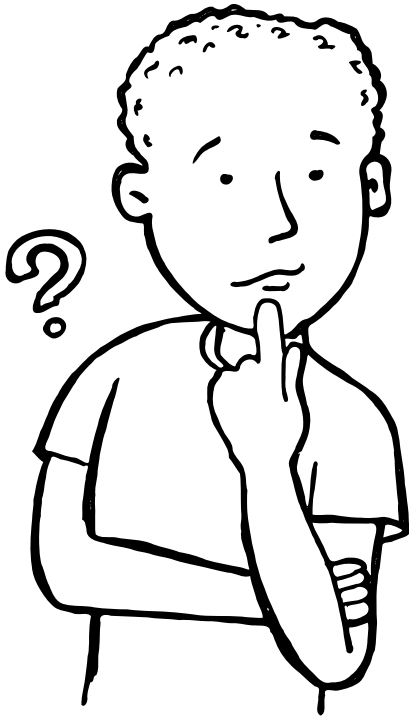

Zadanie zlecone z zakresu administracji rządowej, finansowane ze środków otrzymanych od Powiatu Olkuskiego.

Kim jest nieletni?

„Nieletni” to osoba, która w chwili popełnienia czynu zabronionego nie ukończyła 17 roku życia, ale ukończyła lat 13.

- Zatem jeżeli ukończyłeś 17 lat i popełnisz czyn zabroniony przez ustawę, to dopuszczasz się przestępstwa lub wykroczenia, za które odpowiadasz jak dorosły.
- Natomiast jeżeli jeszcze nie ukończyłeś 17 lat, to traktowany jesteś jako nieletni.

Zapamiętaj!

Nieletni odpowiada za popełnienie każdego czynu zabronionego, którym jest:

- przestępstwo;
- przestępstwo skarbowe;
- wykroczenie.

Czy wiesz, czym jest przestępstwo?

Przestępstwo to czyn człowieka, zabroniony pod groźbą kary jako zbrodnia lub występki przez ustawę obowiązującą w chwili jego popełnienia, bezprawny, zawiniony i społecznie szkodliwy w stopniu wyższym niż znikomy.

Katalog kar za popełnienie przestępstwa:

- grzywna;
- ograniczenie wolności;
- pozbawienie wolności;
- 25 lat pozbawienia wolności;
- dożywotnie pozbawienie wolności.

WARTO WIEDZIEĆ!!

Czy wiesz, czym jest wykroczenie?

Wykroczenie to czyn społecznie szkodliwy, zabroniony przez ustawę obowiązującą w chwili jego popełnienia pod groźbą kary aresztu, ograniczenia wolności, grzywny do 5000 zł lub nagany.

Czy wiesz, czym jest przemoc?

Przemoc to każde wykorzystanie twojej przewagi sił przy jednoczesnym sprawieniu cierpienia czy spowodowaniu szkody innej osoby dla osiągnięcia twojego celu.

Czy wiesz, czym jest groźba karalna?

Groźbą karalną będzie każde twoje zachowanie, w którym grozisz popełnieniem przestępstwa w stosunku do drugiej osoby, w tym osobie tobie najbliższej (np. rodzicom, rodzeństwu, dziadkom czy kolegom) a osoba ta rzeczywiście czuje się przez ciebie zagrożona i obawia się, że twoja groźba zostanie spełniona. Nie ma znaczenia czy będziesz używał tylko słów, gestów czy użyjesz formy pisemnej.

Np. Zostaw to, bo inaczej cię tak skopię, że już nie wstaniesz.

Najczęściej popełniane przestępstwa przez nieletnich:

- przestępstwa rozbójnicze – wymuszenia, kradzieże, rozboje;
- kradzieże;
- kradzieże z włamaniem;
- udział w bójce i pobiciu;
- naruszenie nietykalności cielesnej;
- zniszczenie lub uszkodzenie cudzej rzeczy.

Przestępstwa rozbójnicze – czy wiesz jak je rozróżnić?

Robój, kradzież rozbójnicza i wymuszenie rozbójnicze to 3 różne przestępstwa rozbójnicze, które często są ze sobą mylone. Jak je zatem rozróżnić?

Robój to takie działanie człowieka, które polega na użyciu przemocy w celu dokonania kradzieży np. popchnięcie kobiety i wyrwanie jej torebki.

Kradzież rozbójnicza polega na tym, że sprawca używa przemocy już po dokonaniu kradzieży w celu zatrzymania zabranych rzeczy np. wyrwanie torebki kobiecie, a następnie uderzenie mężczyzny, który chciał pomóc odzyskać jej własność.

Wymuszenie rozbójnicze to działanie, w którym sprawca używa przemocy lub groźby zmuszając ofiarę, by ta oddała mu pieniądze lub wartościowe rzeczy np. Jeżeli nie dasz mi pieniędzy, podpale ci dom.

Kradzież – przestępstwo czy wykroczenie?

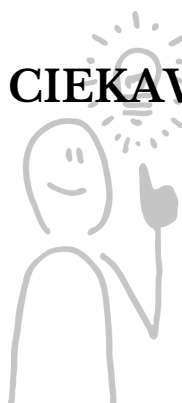
Kradzież może być zarówno przestępstwem jak i wykroczeniem, w zależności od wartości zabranej rzeczy. Zatem za wykroczenie uznawany jest czyn, jeżeli wartość zabranej rzeczy nie przekracza 500 zł. Natomiast jeżeli wartość skradzionej rzeczy przekroczy 500 zł (np. 500,01 zł) to czyn jest przestępstwem.

Kradzież z włamaniem

Do kradzieży z włamaniem dochodzi wówczas, gdy sprawca w celu dokonania kradzieży pokonuje przeszkodę w postaci zabezpieczenia np. kłódkę, zamek, zabezpieczenie elektroniczne itp.

CIEKAWOSTKA

Czy wiesz, że posługiwanie się cudzą kartą płatniczą jest kradzieżą z włamaniem.

Bójka a pobicie – czy znasz różnicę?

Bójka:

- konieczność udziału co najmniej trzech osób,
- wzajemny atak wszystkich osób biorących w niej udział.

Pobicie:

- konieczność udziału co najmniej trzech osób,
- wyraźny podział na osoby atakujące i osobę lub osoby broniące się.

Odpowiedzialność karna za udział w bójce lub pobiciu – od czego zależy?

Karany jest już sam udział w bójce lub pobiciu (pozbawienie wolności do lat 3).

Karalność jest tym większa im większy jest uszczerbek na zdrowiu osób poszkodowanych (ciężki uszczerbek na zdrowiu – pozbawienie wolności od 6 miesięcy do lat 8). Jeżeli następstwem bójki lub pobicia jest śmierć człowieka, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10.

CIEKAWOSTKA

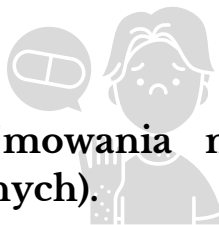
Czy wiesz, że już za sam udział w bójce możesz ponieść odpowiedzialność karną?

Czym jest naruszenie nietykalności cielesnej?

To każde działanie wobec drugiej osoby, które nie jest przez nią akceptowane np. uderzenie, kopnięcie, popchnięcie, uszczypnięcie, ugryzienie, spoliczkowanie, pociągnięcie za włosy, oplucie czy strącenie okularów.

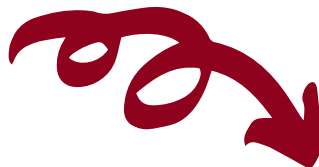
Naruszenie nietykalności cielesnej stanowi przestępstwo, jeżeli spowodowało uszczerbek na zdrowiu tj. naruszenie działania organizmu, np. poprzez złamanie ręki, nogi.

Czy wiesz, czym jest narkomania?

Narkomania to uzależnienie od przyjmowania narkotyków (środków odurzających lub substancji psychoaktywnych).

TO POWINIENES WIEDZIEĆ!!

- ✓ Środek odurzający to każda substancja działająca na mózg człowieka. Należą do nich m.in. opiaty i ich pochodne (heroina, morfina, kodeina), metadon, petydyna, konopie indyjskie czy kokaina.
- ✓ Do substancji psychotropowych zalicza się m.in. środki halucynogenne, pobudzające – np. amfetamina, uspokajające, nasenne i niektóre środki przeciwbólowe.
- ✓ Substancje psychoaktywne i substancje psychotropowe to związki chemiczne, które oddziałują na funkcjonowanie mózgu człowieka, a ich wpływ może powodować zarówno zmiany w postrzeganiu, nastroju, świadomości, zaburzenia pamięci czy zachowania.

Osoby nieletnie co do zasady nie podlegają karze, natomiast odpowiadają zarówno za posiadanie, udzielanie, nakłanianie do użycia i sprzedaż środków odurzających lub substancji psychotropowych przed sądem rodzinnym.

Musisz wiedzieć, że zgodnie z art. 58 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii osoba, która udziela innej osobie narkotyków, ułatwia albo umożliwia ich użycia albo nakłania do ich użycia podlega karze **pozbawienia wolności do lat 3**.

Udzielanie, ułatwianie lub umożliwianie użycia ww. środków małoletniemu podlega karze **pozbawienia wolności od 6 miesięcy do 8 lat**.

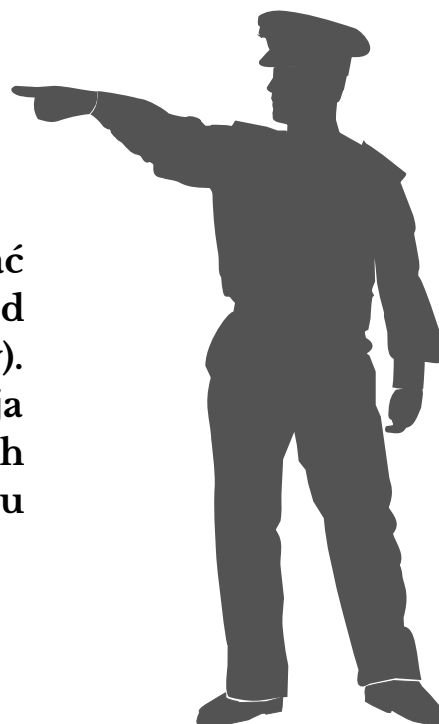
Warto wiedzieć, że surowsza kara grozi za udzielanie innej osobie narkotyków, jeżeli osoba ta działa w celach zarobkowych (chce uzyskać korzyść majątkową lub osobistą). To przestępstwo jest zagrożone karą **pozbawienia wolności od roku do lat 10**.

Samo posiadanie narkotyków może skutkować karą **pozbawienia wolności do lat 3**.

Natomiast posiadanie znacznej ilości narkotyków zagrożone jest karą **pozbawienia wolności od roku do lat 10**. Jeżeli sąd uzna czyn za wypadek mniejszej wagi, to sprawca podlega karze grzywny, ograniczenia wolności albo karze pozbawienia wolności do roku.

Czy wiesz, co się stanie jeżeli Policja znajdzie u Ciebie narkotyki?

Jeżeli jesteś osobą nieletnią, to możesz zostać umieszczona/y w policyjnej izbie dziecka pod całodobową obserwacją policjanta (wychowawcy). Musisz wiedzieć, że może zapaść decyzja o umieszczeniu Cię w schronisku dla nieletnich bądź tymczasowym umieszczeniu w ośrodku wychowawczym.

Wykroczenia najczęściej popełniane przez nieletnich:

- **zakłócanie spokoju lub porządku publicznego** – np. głośne hałasowanie, głośne krzyki, puszczanie głośnej muzyki czy włączanie alarmów w miejscach publicznych;
- **zaśmiecanie miejsc publicznych;**
- **utrudnianie lub uniemożliwianie korzystania z urządzeń użytku publicznego** – np. kopanie, wrywanie ławek w parku, na boisku oraz umieszczanie różnych napisów na murach budynków, ogrodzeń czy przystankach autobusowych;
- **niszczenie lub usuwanie ogłoszeń, znaków informacyjnych, ostrzegawczych umieszczonych przez organy państwowe.** (Powinieneś sobie zdawać sprawę, że znaki te nie są umieszczane bez powodu. Ich zadaniem jest informować i ostrzegać obywateli, a ich brak może skutkować poważnymi konsekwencjami.);

- **nieobyczajny wybryk** – np. załatwianie potrzeb fizjologicznych w miejscu publicznym czy leżenie na chodniku w stanie nietrzeźwości;
- **kradzież, przywłaszczenie rzeczy innej osoby;**
- **niszczenie lub uszkodzenie rzeczy innej osoby;**
- **posiadanie niebezpiecznych przedmiotów w miejscu publicznym** – takich jak nóż, kij baseballowy, maczeta, siekiera itp. (Posiadanie tychże narzędzi nie zawsze będzie traktowane jako wykroczenie, a jedynie wtedy, gdy istnieje uzasadnione przypuszczenie, że mogą one zostać wykorzystane do popełnienia przestępstwa.);
- **prowadzenie pojazdów bez prawa jazdy czy karty motorowerowej** – np. kierowanie autem rodziców bez posiadanego prawa jazdy jest wykroczeniem. (To samo w przypadku poruszania się po drodze motorowerem czy quadem. Do tego również potrzebne są odpowiednie uprawnienia, bez których lepiej nie wsiadać za kółko.);
- **złośliwe dokuczanie innej osobie w celu wprowadzenia jej w błąd** – np. dokuczanie starszej osobie, choć dla ciebie czy twoich kolegów mogły być to tylko niewinne żarty.

ZAPAMIĘTAJ

Wprowadzanie w błąd organu państwowego.

W przypadku podjętej wobec ciebie interwencji policji masz obowiązek podać funkcjonariuszom policji swoje dane osobowe (tzw. czynność legitymowania) w celu ustalenia i potwierdzenia twoich danych osobowych. Jeżeli posiadasz przy sobie dokument tożsamości masz obowiązek okazać go policji. W przypadku gdy nie posiadasz przy sobie dokumentu wystarczy, że podasz swoje dane. Jeżeli nie będziesz wykonywał wydawanych przez policjantów poleceń albo będziesz uniemożliwiał lub utrudniał im wykonywane czynności np. podając fałszywe dane to popełniasz wykroczenie, za które możesz nawet trafić do aresztu.

*Odpowiedzialność karną za wykroczenia reguluje
Kodeks Wykroczeń.*

Policja, wykonując czynności służbowe, ma prawo do:

- legitymowania nieletniego,
- ujęcia nieletniego,
- kontroli osobistej,
- przeglądania zawartości bagażu,

a ponadto wykonując czynności w stosunku do nieletniego sprawcy czynu karalnego do:

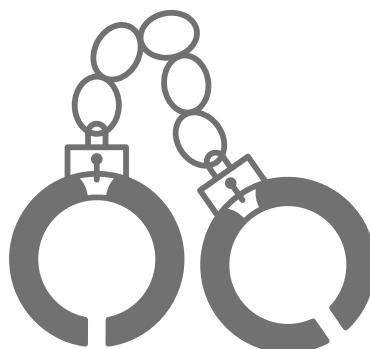
- przeszukania,
- zatrzymania,
- przesłuchania.

Za popełnione wykroczenia mogą zostać orzeczone wobec ciebie środki karne, określone w Kodeksie Wykroczeń, np. w postaci:

- obowiązku naprawienia wyrządzonej szkody,
- wykonania określonych prac lub świadczeń na rzecz pokrzywdzonego lub społeczności lokalnej,
- przeproszenia pokrzywdzonego,
- podjęcia nauki lub pracy, bądź uczestniczenia w odpowiednich zajęciach o charakterze wychowawczym, terapeutycznym lub szkoleniowym,
- powstrzymania się od przebywania w określonych środowiskach lub miejscach,
- zaniechania używania alkoholu lub innego środka w celu wprowadzenia się w stan odurzenia.

Katalog kar orzekanych przez sąd za popełnione wykroczenia:

- areszt,
- ograniczenie wolności,
- grzywna,
- nagana.

Czy wiesz, czym jest demoralizacja?

Demoralizacja to między innymi nieprzestrzeganie podstawowych zasad moralnych, brak dyscypliny, a w konsekwencji popełnianie wykroczeń lub przestępstw.

Wśród najczęściej występujących przejawów demoralizacji u nieletnich można zauważyć: palenie papierosów, spożywanie alkoholu, zażywanie narkotyków, stosowanie agresji i przemocy, wandalizm, przedwczesne podejmowanie życia seksualnego, używanie wulgarnego słownictwa, wagarowanie czy uciezki z domu. Do demoralizacji zalicza się także sprawy cięższej wagi tj. m.in. udział w grupie przestępczej, uprawianie nierządu, narkomanię oraz alkoholizm.

Czy wiesz, co ci może grozić za naruszenie prawa?

1. Policja ma prawo cię wylegitymować.
2. Policja poinformuje twoich rodziców i przekaże cię pod ich opiekę albo zostaniesz umieszczony w policyjnej izbie dziecka, izbie wytrzeźwień lub zatrzymany w jednostce Policji.
3. Sąd rodzinny może wszcząć wobec ciebie postępowanie o demoralizację.

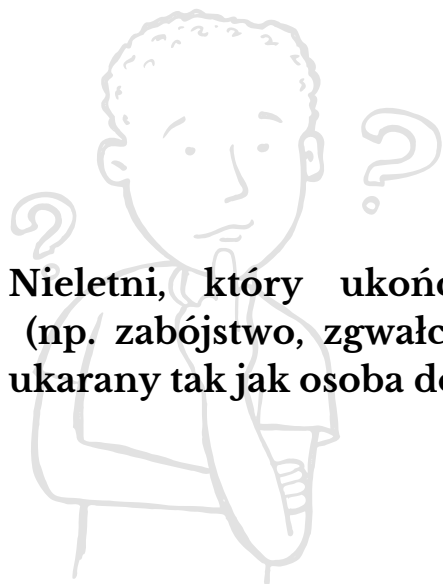
Pamiętaj!

Wszystkie wymienione wyżej przejawy demoralizacji nieletnich mogą stanowić podstawę do wszczęcia postępowania w sprawach nieletnich w sądzie rodzinnym.

Sąd rodzinny może ustanowić wobec nieletniego:

- nadzór kuratora sądowego;
- skierowanie do ośrodka kuratorskiego oraz do organizacji społecznej lub instytucji zajmujących się pracą z nieletnimi;
- umieszczenie w młodzieżowym ośrodku wychowawczym albo w rodzinie zastępczej;
- umieszczenie w zakładzie poprawczym (wyłącznie nieletniego, który ukończył 13 lat i dokonał czynu karalnego).

ZAPAMIĘTAJ!

Nieletni, który ukończył 15 lat i popełnił najcięższe przestępstwa (np. zabójstwo, zgwałcenie, ciężki uszczerbek na zdrowiu), może zostać ukarany tak jak osoba dorosła!

NADZÓR KURATORA

Kto może zostać nim objęty?

Kurator może zostać przyznany nieletniemu, czyli osobie od 13 do 17 roku życia, która dopuściła się czynu karalnego, a także osobie, która nie wkroczyła jeszcze w wiek dorosły, a jej zachowanie wskazuje na demoralizację.

Czy wiesz kim jest kurator i co należy do jego zadań?

Celem nadzoru kuratora jest udzielenie pomocy młodemu człowiekowi, aby wyszedł na prostą, zerwał kontakty ze środowiskiem, które negatywnie na niego wpływa oraz znalazł w swoim życiu pożyteczny cel i rozpoczął lepsze życie. Postępowanie w sprawach nieletnich ma pomóc w porzuceniu niewłaściwego i niezgodnego z prawem stylu życia. Sprawowanie nadzoru kuratora nad nieletnim polega na organizowaniu i prowadzeniu działań mających na celu pomóc nieletniemu w zmianie zachowań i postaw, które nie są akceptowane.

Ze złej drogi zawsze możesz zawrócić!
Nigdy się nie poddawaj!
Nigdy nie jest za późno!

DARMOWA POMOC PRAWNA - PORADNICTWO OBYWATELSKIE

Na terenie całej Polski funkcjonuje ponad 1500 punktów darmowej pomocy prawnej i poradnictwa. Jest to rezultat wejścia w życie ustawy o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej.

Z darmowych porad może skorzystać każda osoba, której nie stać na uzyskanie odpłatnej porady i która złoży stosowne oświadczenie.

Prawnicy **Fundacji Togatus Pro Bono** udzielają bezpłatnych porad prawnych w punktach nieodpłatnej pomocy prawnej na terenie powiatów, z którymi Fundacja zawarła umowy.

Zapraszamy do zapoznania się z zasadami udzielania bezpłatnej pomocy prawnej.

Sprawdź, jak i gdzie uzyskać darmową poradę

www.fundacja.togatus.pl

